

## היה היתה ילדה בירושלים – הסיפור המשפחתי שלנו.

”חיך אל העולם והוא יחיך אליך”

[ובתא אורה\(youtube.com\)](https://www.youtube.com)



### ההורים שלי והילדות המוקדמת

אבא שלי, דוד כדורי, או כמו שכולם קראו לו ”סבא דודו”, נולד בשנת- 1925 בבגדד שבעיראק ועד גיל 8 הוא גדל בעיראק והוא היה מספר איך היו לועגים להם ומתעללים בילדים.

אני זוכרת שהוא סיפר פעם שהוא חזר מבית הספר ואיך ילדים לקחו לו את התיק ופיזרו את כל המחברות והספרים וקראו לו בשמות עד שאיזה שכן מוסלמי (בעיראק הם מוסלמים) הכניס אותו אליו הביתה כדי שלא ירביצו לו.

בגיל 8 המשפחה של סבא דודו עלתה לארץ וגם על העליה שלהם יש המון סיפורים, על דרך קשה שהם עשו חלק ברגל וחלק במשאית, ועברו דרך כל מיני מדינות ערביות, דרך ירדן ודרך סוריה ובסוף נכנסו בהגנב כי לא נתנו להיכנס לארץ. הם נכנסו לארץ ובדרך גנבו להם את כל המעט שהם הביאו איתם. הם הגיעו לארץ חסרי כל ועלו לירושלים, כי בירושלים כבר היו חלק מבני המשפחה, הדודים עלו קצת קודם, קיבלו אותם וארחו אותם עד שקבלו דירה משלהם.

כשסבא דודו גדל, בהתחלה הכניסו אותו לבי”ס דתי, ושם המורים היו מאד קפדנים והיו מכים את הילדים (פעם היו מכים עם סרגל על הידיים אם ילד היה עושה משהו לא בסדר), ואז סבתא שלי (אמא שלו) הוציאה אותו ושמה אותו בבי”ס ממלכתי, כמו שיש ממלכתי-דתי ושם הוא למד.

הם היו במצב כלכלי לא טוב. הוא היה צריך גם לעבוד וגם ללמוד, והוא היה מדריך בגדני”ע (גדודי נוער), כמו צופים אבל במסגרת בי”ס, והיו הולכים לטיולים, לומדים על הארץ, עוזרים בכל מיני מקומות. גם אני עשיתי גדני”ע, וגם אמא שלך. הוא היה

מדריך ושם הוא הכיר את סבתא כוכבה, אותה הוא הדריך. כמו מדריך בצופים וחניכה.

סבתא כוכבה, אמא שלי נולדה ב 1931 ביגוסלביה והזהירו שם את המשפחה שעומדים לעשות פרעות ביהודים. הם מיהרו ועזבו את המקום, הלכו הרבה ברגל והגיעו בסוף ליוון, ומיוון הם עלו על אונייה. מדובר על לפני 100 שנה כמעט, אז האוניות לא היו כמו אוניות הפאר שיש עכשיו, היו אוניות רעועות ועם הרבה מאד אנשים, פליטים, שרצו לבוא לארץ. אני לא יודעת כמה ימים לקח להם אבל זה לקח הרבה זמן, אם אני לא טועה משהו כמו שבועיים והם הגיעו לארץ. סבתא היתה בת שנה כשהם הגיעו לארץ, תינוקת. לסבתא היו 6 אחים, מיקומה אחת לפני הצעיר. לסבא היו עוד 7 אחים, הוא היה ממוקם באמצע. הם הגיעו לירושלים כי כל היהודים דיברו והתפללו תמיד "לשנה הבאה בירושלים הבנויה" כמו בהגדה, חלמו על ירושלים והתפללו על ירושלים והגיעו לירושלים. גם הם היו במצב כלכלי לא טוב, ואבא של סבתא, ז"א סבא שלי – היה חייט, מי שתופר בגדים, בעיקר בגדי גברים. באותה תקופה לא שלחו את הבנות לבי"ס. הן היו צריכות לטפל בבית, בילדים, לבשל... 2 הסבתות שלי לא ידעו לקרוא, אבל הן ידעו המון דברים בע"פ. למשל את כל התפילות. מכיוון שהן לא ידעו לקרוא ולכתוב, העבודות שיכלו למצוא היו הרבה יותר פשוטות. סבתא שלי עבדה בניקיון של בי"ס, וטיפלה בילדים ועשתה כל מיני דברים ואנשים מאד אהבו אותה. בשתי המשפחות מאד היה חשוב שהילדים ילמדו ויהיה להם מקצוע ולא יתחברו עם כל מיני ילדים שהסתובבו בשכונה והיו יכולים לגרור אותם למעשים לא טובים. אצל סבא דודו, אבא שלו היה נגר והיה בונה כל מיני דברים וביניהם הוא היה בונה ארונות קירור. באותו זמן לא היו מקררים!

הוא בנה ארונות שהיו עם רשת מקדימה והיו מעמידים אותם במקום בו יש רוח, ומקום מוצל ובאופן יחסי זה שמר קצת על המזון, אבל זה לא היה מונע מהמזון להתקלקל בימים חמים. בהמשך כבר היו בארץ מפעלים לקרח, היו מייצרים קוביות גדולות וחותכים אותן והיו עוברים בשכונה וצועקים "קרח, קרח" וכל אחד היה הולך וקונה גוש קרח ושם בארון קירור, עד שגוש הקרח נמס והיו קונים עוד אחד. זה עולם אחר לגמרי מהעולם שלנו. אז זה היה המקצוע של סבא, וסבתא טיפלה בילדים בעיקר אבל היתה לה עבודה בתור מנקה עופות או משהו כזה...



ארון קירור

סבא דודו וסבתא כוכבה היו פה בארץ במלחמת העצמאות שהיתה ב 1948, הם התחתנו בערך שנתיים אחרי המלחמה.

אחרי שהאו"ם אישר שליהודים תהיה מדינה פה, והערבים לא הסכימו לחלוקה ביניהם לביננו והתחילו להילחם בנו. זו היתה מלחמת העצמאות. סבא היה בצבא, הוא היה בכל מיני מקומות, ובסוף היה בחינוך ובשלב מסויים הוא נפגע בעמוד השדרה ועבר ניתוח והיה בבי"ח הרבה זמן וככה הוא יצא מהצבא. סבתא לא התגייסה, אבל הלכה ללמוד להיות מורה והיתה מורה למלאכה ובין לבין עבדה בבית אופנה מאד מוכר שהיה בארץ ושם לימדו אותה לתפור מאד יפה, מה שעזר לה מאד אח"כ. את כל הבגדים שלי ושלה וגם של רענן סבתא היתה תופרת לנו. הם התחתנו וגרו בבנין בשכונת קטמון בירושלים, ששם במלחמת העצמאות גרו משפחות ערביות ובמלחמה הם ברחו למדינות ערביות ועד היום יש הרבה שחיים במחנות פליטים, מדינות ערב לא רוצות שהם יתפתחו וירגישו טוב ויבנו להם בתים, כי הם היו יכולים ב 75 שנים כבר למצוא את מקומם במדינות ערב. המדינה לקחה את הבתים האלה וחלקה בעיקר לחיילים הלוחמים. סבא ספר לי שהוא קנה את הדירה שגרנו בה ממישהו. הוא שילם תמורתה, לא קיבל אותה. היתה מצוקה של דיור, לא היו מספיק בתים והיתה עלייה מאד גדולה. בארץ ישראל לא היו הרבה אנשים לפני מלחמת העולם השנייה. אחרי המלחמה ואחרי השואה, באו הרבה מאד אנשים לארץ ולא היו מספיק בתים לכולם, אז חלק בנו והיום אפשר לראות כל מיני שיכונים שלא נראים הכי טוב, כי בנו אותם מאד מהר העיקר שיהיה לאנשים איפה לגור, יש כאלה גם בבתי ים. חלק מהמשפחות גרו בבתים שהערבים נטשו. מה זה אומר לגור בבית כזה? הבית היה מאד יפה אבל כל משפחה קיבלה חדר אחד. היתה דירה של 3 חדרים וכל משפחה היתה בחדר אחד. איתנו גרו עוד 2 משפחות. אני הייתי ילדה קטנה, היה מטבח אחד משותף לכולם, ארון קירור עם קרח, ובמקלחת לא היו מים חמים, היו שמים גיגית גדולה ממתכת וחיממו מים עם פרימוס.



פרימוס

פרימוס הוא מתקן שמבעירים בו אש. היו שמים את הגיגית על פרימוס ומחממים את המים. את התינוקות היו מקלחים בגיגית והגדולים לקחו מים משם. זה לא היה פשוט אז לא היו מתקלחים כל יום כמו היום. אנחנו גרנו שם עד שמתישו אחת המשפחות רצתה לעזוב וסבא קנה מהם עוד חדר, אז היו לנו 2 חדרים וזה היה קצת יותר נח כי היה לנו כמו סלון עם שולחן אוכל ואפשר היה לקבל אורחים. גרנו שם עד שאני הייתי בת 6.

## בי"ס יסודי

ביסודי למדתי בבית ספר לוריא בירושלים, שהיה ממוקם במבנה ישן שכנראה היה פעם בניין מגורים והוקם עוד לפני הקמת המדינה. בניין עם מספר קומות שהסבו אותנו להיות בית ספר. בבית הספר היו כיתות קטנות יחסית וכיוון שלא היה מספיק מקום לכולם, חלק מהילדים למדו בבניין אחר מרוחק יותר ובהמשך כאשר בית הספר גדל, העמידו מספר צריפים בחצר ששימשו ככיתות לימוד.

צריפים הם מבנים שקצת דומים לקראוונים שיש היום אבל היו עשויים מחומרים אחרים והיה קר בחורף ומאוד חם בקיץ ולא עם הרבה תנאי למידה טובים כי בית הספר היה בעיקר מקום לחברים. אבל בית הספר היה בנוי ככה שהיו כיתות מאלף עד כיתה ח' ואחר כך מכיתה ט' עד כיתה י"ב.

הייתי תלמידה טובה וגם ממושמעת בדרך כלל. סבא דודו היה תמיד בוועד ההורים בבית הספר ומנהלת בית הספר התייחסה אליי בהערכה גדולה. אני זוכרת שהרגשתי גאה כשהיא הייתה נכנסת לכיתה ומוסרת לי מכתב להעביר לאבא שלי. בכיתה ד' הייתה לי מורה שלא הסתדרתי איתה כל כך. סבא דודו החליט שעדיף שאני אעבור לבית ספר אחר והמנהלת שכנעה אותי שאשאר באותו בית הספר, רק בכיתה המקבילה. היו לנו 2 כיתות ה' ועוד כיתה קטנה. בזמנים ההם לא שאלו את הילדים ולא שיתפו, כך שלא אמרו לי כלום, וקצת לפני הזמן שהחליטו שאני אעבור כיתה, סבא דיבר איתי ואמר שאנחנו הולכים לעשות ניסיון כי נראה לו שבכיתה עם המורה הזאת אני לא כל כך לומדת. עברתי לכיתה השנייה ובאמת היה לי ממש נהדר. המורה שם קיבלה אותי מאוד יפה וגם חברים בכיתה ומיד הייתי ב"חבר'ה המקובלים" (חבורה קטנה של שלושה בנים ושלוש בנות) והיינו נפגשים הרבה עושים הרבה דברים ביחד. החברים מהכיתה השנייה קצת כעסו עליי, כאילו בגדתי בהם, ובהתחלה הם לא כל כך דיברו איתי אבל בהמשך הכל הסתדר. בבית ספר היו לי תמיד חברות גם לפני שעברתי וגם אחרי.



משחקים 7 על הקיר

שיחקנו תופסת, מחננים, שבע על הקיר, חמש אבנים, ובאותה באותה תקופה כל הילדים היו אוספים דברים כי לא היו לנו הרבה משחקים. לי היה אוסף של פרחים. הייתי קוטפת פרחים בעדינות ושמה בתוך דפי ספר כדי שיתייבשו, והיינו משווים בין הפרחים, מחליפים לפעמים. אוסף אחר שהיה לי היה של מפיית נייר צבעוניות במיוחד, היום זה לא נראה כמו משהו מיוחד יש המון סוגים של מפיית צבעוניות ויפות, אבל בתקופה שלנו לא היו. אם היינו מוצאים מפיית מיוחדת היינו שומרים ואוספים. זה היה לפני 70 שנה... היה לי גם אוסף של כל מיני ניירות

מוזהבים כמו אלה שעוטפים קרמבו סוכריות ושוקולד. אלה היו בעיקר אוספים של הבנות. היה לי גם אוסף שגם הבנים וגם אני אספנו, של עטיפות מסטיק עם תמונות של שחקני הכדורגל של אותה תקופה. היו לי עטיפות מסטיקים של חודורוב, רפי לוי וסטגמח ועוד כל מיני. אלו היו השחקנים הראשונים בכדורגל הישראלי. כמובן שלא היינו מודעים למה שקורה בעולם הזה. היינו משחקים בלהפוך ולהרוויח עטיפות וגם מחליפים בינינו.



עטיפות מסטיקים של שחקני כדורגל

כל בוקר בבית הספר לפני תחילת הלימודים היה לנו משהו שנקרא מסדר בוקר. כל ילדי בית הספר (לא היו כל כך הרבה תלמידים כמו אצלכם) היו מסתדרים לפי הכיתות על המגרש, והמורה לספורט הייתה עושה לנו תרגילים, קפיצות, מתיחות לכמה דקות ורק אחר-כך היינו נכנסים לכיתות.

בכיתה ח' לקראת סוף בית הספר היה מבחן גדול שנקרא הסקר וכל התלמידים בארץ באותו זמן עשו אותו. לפי הצלחה במבחן, אפשר היה להתקבל לבתי-ספר תיכוניים. אני עברתי את הסקר והתקבלתי אחרי מבחנים נוספים, לגימנסיה רחביה שנחשב אז לבית ספר טוב מאד. מבית הספר שלי התקבלנו רק ארבעה תלמידים.

### שנות התיכון

רענן (אחי) נולד כשאני הייתי בת שבע והרגשתי מאוד גדולה ונתנו לי גם אחריות לשמור עליו. אני זוכרת פעם אחת שההורים שלי הלכו והם אמרו לי שאם הוא מתעורר, אז אקרא לשכנה שלנו, ואני כנראה קצת פחדתי להישאר לבד ואז קצת צבטתי אותו כדי שהוא יבכה כי רציתי שהשכנה תבוא אלינו הביתה.



אני ורענן

בחופשות כשהייתי כבר קצת יותר גדולה, אני זוכרת שגם רענן היה כבר איתנו, כלומר הייתי בערך בת 9 או 10, התחלנו לנסוע בקיץ למכמורת והיינו מקבלים חדרים של תלמידים שהיו בחופשה מבית ספר שקראו לו מבואות-ים ששם הם למדו את כל מקצועות הים והתקשורת. הוא ממוקם ממש על שפת הים והיינו שם כל פעם למשך 10 ימים. שם רענן ואני למדנו לשחות. המציל הוא זה שלימד אותנו לשחות בים. מכיוון שבכל שנה היינו נוסעים לאותו מקום, נוצרו כבר חברויות בין הילדים והייתה אווירה מאוד מאוד מיוחדת ונחמדה. אפילו כשכבר הכרתי את סבא ועוד לא התחתנו, פעם הוא בא לשם כשהיינו בחופש והיה איתנו.

הדרישות בבית הספר העל-יסודי (תיכון) היו גבוהות. למדתי בכיתה שנקראת ספרותית בנוסף, הייתי צריכה לבחור שפה נוספת ואני למדתי צרפתית. חלק מהתלמידים למדו במגמה של ערבית. רב ילדי בית הספר היו כאלה שהמשיכו יחד מהיסודי, אבל אנחנו, אני יחד עם שלושה תלמידים הגענו מלוריא, ולא הכרנו אותם, אז לקח לנו קצת זמן להשתלב אבל הצלחנו ויש לי חברות מבית הספר עד היום.

אני זוכרת את הלימודים כמלחיצים, בעיקר מבחני הפתע שהיו עושים לנו. אני לא יודעת אם היום עושים את זה, אבל המורים היו אומרים להוציא דפים ופתאום יש מבחן. אהבתי בעיקר שיעורי צרפתית, תלמוד וספרות. המורה לספרות הפך בהמשך להיות אחד מהסופרים הידועים בארץ, שמו ישראל אלירז. היה לי קשר מאוד טוב איתו. פעם היו מבקשים מאיתנו לכתוב חיבור בכיתה על נושא מסוים שהמורה אמר ואני זוכרת שבכמה הזדמנויות, המורה שלי אלירז הביא את החיבור שלי כדוגמא.

בת מצווה שלי הייתה בבית בדירה והזמינו משפחה וקצת חברים. הכל היה מאוד מאוד פשוט. כמתנת בת מצווה קיבלתי מההורים תכשיט שרשרת עם תליון בצורת לב, ומהדודים טבעת תואמת. הייתי מאושרת מהמתנה!

בערך בגיל 15 התחילו להיווצר בחבריה שתי קבוצות חברתיות. קבוצה אחת שהיתה מהחברים שהיו הולכים לצופים וקבוצה שניה היתה של "חברה סלונית", ילדים שהיו הולכים למסיבות ריקודים ורוקדים ריקודים כמו: טוויסט, טנגו ומקשיבים למוסיקה באנגלית. בצופים היו בד"כ ריקודי עם. אי-אפשר היה להיות בשניהם, היה צריך לבחור. באותה תקופה הזמינו אותי למסיבת ריקודים בשכונה (שם פגשתי את סבא יענקליה לראשונה) והפסקתי ללכת לצופים (היום נראה לי שחבל שהפסקתי).



אני כנערה עם סבתא כוכבה ועם רענן

לפני תחילת מלחמת ששת הימים שהתרחשה בחודש יוני 1967, היו ימים מאוד מתוחים בארץ. המצרים סגרו את מיצרי טירן ואוניות לא היו יכולות להגיע לחוף אילת והזרימו הרבה מאוד כוחות צבאיים לחצי האי סיני ועוד כל מיני פעולות שהיו סכנה לקיומה של מדינת ישראל. המתיחות היתה כל כך גדולה, לא ידענו אם תפרוץ מלחמה ומתי. כל הגברים זומנו למילואים ובהרבה מקומות נשארו רק נשים וילדים. אנחנו היינו בתיכון בכיתה י'. תלמידי התיכון התבקשו לצאת ולעזור לקיבוצים בעבודות החקלאות השונות. מבה"ס שלי היינו אמורים לצאת לכמה ימים לעזרה בקיבוץ צובה. ההורים שלי היו מאוד מודאגים מהמצב הבטחוני ולא הסכימו שאסע, כמובן שכעסתי והתאכזבתי וזלגו הרבה דמעות... לשמחתי היציאה נדחתה בשבוע ובזמן הזה הוריי נענו לתחנוני והסכימו.

הבגרויות שלנו היו בכיתה י"ב וזו היתה תקופה לחוצה אבל כולנו למדנו. אני זוכרת שלמדתי גם בלילות והייתי כותבת סיכומים וגם מקליטה אותם. לא היו לנו כל-כך הרבה דברים שהסיחו את דעתנו, לא טלפונים ולא מסכים.

אגב טלפונים- טלפון קווי היה מצרך מאוד מבוקש בילדות שלנו. היו מחכים 5-6 שנים (!) עד שהיו מקבלים. היתה תקופה שלשכנה בכניסה אחרת היה טלפון ובמקרים מיוחדים היו מתקשרים אליה ואז היית שומע קריאות המחלונות "כוכבה בואי יש לך טלפון". בגיל 10 קיבלנו טלפון אבל בשותפות עם שכנים. כשהם היו

מדברים אנחנו לא יכולנו להתקשר או לקבל שיחות ולהיפך. איזה שינוי העולם עבר!!

### צבא ואוניברסיטה

מכיוון שהייתי הצעירה ביותר בכיתה שלי כי נולדתי בחודש דצמבר, כלומר סוף שנה בעצם, אז גם הגיוס שלי לצבא היה מאוחר והיה אמור להיות בחודש אפריל (כמו שבן אח שלך התגייס עכשיו). סיימתי את הבגרויות באוגוסט והייתי צריכה בעצם לחכות עד אפריל שמונה חודשים ואז גייסו אותי לחיב"ה. חיב"ה הייתה יחידה של החיילות בשירות המשטרה. השנה הייתה 1969, שנתיים אחרי מלחמת ששת הימים, כשירושלים המזרחית צורפה למערבית, היה חשש גדול מפגועים והמשטרה הייתה זקוקה לתוספת כוח אדם. היינו מפטרלות ברחובות ירושלים ועוצרות אנשים שנראו חשודים ומבררות את הפרטים שלהם. היו ימים בהם שמרנו בבתי קולנוע, אוטובוסים ורכבות, הלכנו הרבה בכל יום ואסור היה לשבת מלבד הפסקות קצרות.



חיב"ה = חיילות בשירות המשטרה

הבדיקות של האנשים לא היו נעימות במיוחד. השרות היה מאתגר אבל לא קשה מידי. מאחר שהשרות היה במשמרות היה לי זמן פנוי (וגם קצת משעמם) אז התחלתי ללמוד באוניברסיטה (עוד לפני הגיוס).

למדתי כמעט את כל התואר הראשון תוך כדי השרות הצבאי. לימודי סוציולוגיה ומדעי המדינה, סבא דודו גם למד באותה תקופה מדעי המדינה והיה לנו קורס אחד משותף וקורס אחר שאליו אני הייתי נכנסת במקומו ומסכמת לו את השיעור.

### עבודה

בהמשך התחלתי לעבוד כעובדת סוציאלית בעירייה ולמדתי עבודה סוציאלית. תחום שבו עסקתי ואהבתי מאוד. העבודה היא בעיקרה מתן טיפול של עזרה ותמיכה לאנשים שזקוקים לכך, יחידים, משפחות וילדים. הרגשתי שאני עוזרת



ותורמת לאחרים והם תורמים לי. לא תמיד הטיפול הצליח אבל ידעתי שעשיתי כמיטב יכולתי.

עבדתי בתחומים שונים של עבודה סוציאלית. בתחילה עבדתי עם משפחות שהיו במצב כלכלי לא טוב, אחר כך עם ילדים שהיו באומנה. ילדים שההורים שלהם לא יכלו מסיבות שונות לטפל בהם ועברו לתקופה מסוימת למשפחה אחרת שטיפלה בהם עד שההורים שלהם התאוששו קיבלו טיפול והילדים יוכלו לחזור אליהם בחזרה הביתה. עבדתי גם עם ילדים שלמדו בבתי ספר מיוחדים ועזרתי להורים שלהם והדרכת את המורים.

לאחר 15 שנות עבודה, הבנתי שמאוד חשוב להתחיל את הטיפול מוקדם ככל האפשר, כדי שהילדים יגדלו באווירה משפחתית טובה ויקבלו את הטיפול הטוב ביותר עבורם. וכך הגעתי ללמוד תואר שני באוניברסיטה "לימודי הגיל הרך" ובו שילבתי את אהבתי לעבודה סוציאלית ולגיל הרך, עבדתי בהדרכת גננות, מטפלות, הורים וצוותים במעונות יום והדרכתי סטודנטיות שלמדו את התחום הזה. אח"כ עברתי לעבוד במכון להתפתחות הילד בירושלים, אליו מגיעים לטיפול ילדים עם בעיות. העבודה במכון הייתה מאוד מעניינת, מקצועית ומלאת סיפוק. הקשר עם הצוות במכון היה נפלא וממשיך עד היום!

### המשפחה שהקמנו

המשפחה שלנו היום מונה את ארבעת הילדים שלנו ואת בני הזוג שלהם ועשרה נכדים ועוד כלבים שנוספו לאחרונה. הכרתי את יענקל'ה (סבא של נמרוד) בגיל צעיר, אני הייתי בת 15 והוא בן 17. גרנו באותה שכונה, שכונת רסקו בירושלים הייתה שכונה קטנה נחמדה עם שיכונים קטנים ואחרי צהריים רוב הילדים היו יורדים למטה ככה קראנו ליציאה למשחק בשכונה. היינו נפגשים ליד כיכר מרכזית ליד הבית, בסמוך היו תחנת אוטובוס וגם קיוסק קטן שמכר לנו ארטיקים מסטיקים ושוקולדים עיתונים. סבא היה עושה כל כל מיני תרגילים ברכיבה על אופניים ומושך את תשומת ליבי. הוא היה מגיע עם עוד חברים כאילו לשחק עם רענן אחי הקטן. בהמשך הפכנו לחברים.

החברות בינינו נמשכה במשך שבע שנים ובמהלכה סבא למד רפואה בעתודה (הכוונה שלומדים קודם באוניברסיטה ורק אחר כך עושים את השירות הצבאי). אני למדתי בירושלים והוא לומד בתל אביב, היינו נפגשים בעיקר בסופי שבוע או בחופשים, מטיילים ומבלים עם חברים. נישאנו כשסבא סיים את הלימודים ולפני שהוא התחיל את השירות הצבאי שלו. החתונה שלנו היתה כמה חודשים לאחר מלחמת יום הכיפורים (מלחמה שנפלו לנו המון חיילים למעלה מ-2000) במדינה היה עצב רב, לא נהגו לעשות חגיגות ושמחות וגם החתונה שלנו נעשתה בצורה מאד צנועה בבית הכנסת הספרדי בעיר העתיקה, הוזמנו משפחה וחברים ורענן הביא טייפ קטן שהשמיע את המוסיקה.



בחתונה שלנו עם סבא דודו וסבתא כוכבה

גרנו באותה השכונה שבה שנינו גדלנו, ובקרבת ההורים של שנינו. גרנו דלת מול דלת עם סבא דודו וסבתא כוכבה. ההורים של סבא גרו ממש קרוב. סבא היה בצבא כשאמא שלך נולדה, והוא קיבל הודעה על כך בקשר הצבאי ואז עזב הכל והגיע מהר לבית החולים. באותה תקופה אני כבר עבדתי כעובדת סוציאלית ולכן העזרה של סבא וסבתא הייתה מאוד חשובה. שנתיים וכמה חודשים לאחר שליאת נולדה, איתי נולד, ושלוש שנים אחר כך גם רועי הצטרף למשפחה. בינתיים סבא סיים את הצבא ועבד בבית חולים שערי צדק בירושלים. הוא עבד הרבה שעות וגם בלילות והתקדם בעבודה שלו ובשנת 1983 נסענו כל המשפחה לפילדלפיה בארצות הברית. שם היינו במשך שנתיים, סבא את בבית עבד בבית החולים לרפואת עיניים שהיה נחשב בית חולים מאד טוב. השנתיים שהיינו בארצות הברית היו חוויה משפחתית נהדרת לכולנו, הילדים למדו אנגלית, רכשו חברים חדשים וטיילנו כל סוף שבוע למקום אחר. הכרנו עולם חדש גדול ואחר. לאחר שנתיים חזרנו ארצה וכולם השתלבו יפה בבית הספר בארץ גם מבחינה חברתית וגם לימודית, הלכו לצופים, לחוגים, חברים והבית תמיד היה פתוח לחברים.

תומר הצטרף למשפחה בשנת 1990 כשליאת הייתה כבר בת 16. כל האחים היו מאוד שמחים שהוא נולד, נהנו לראות אותו גדל, פינקו אותו שיחקו איתו, טיילו איתו, והיה כיף גם לו וגם לנו.

אני נהניתי מאוד בגידול הילדים, גם אם לא תמיד היה כל כך קל, זה כיף לראות את הילדים גדלים ומתפתחים והופכים להיות לבוגרים אחראיים ולאנשים טובים.

אחד הדברים החשובים לנו זה הקשר ביניהם. קשר טוב, זה לא שהם לא רבו כשהיו קטנים, אבל למדו להתגבר על זה כשגדלו. והקשר עדיין נמשך וממשיך להיות קשר טוב גם בין בני דודים. אנחנו נשמח שהקשר הזה ימשיך להיות גם בעתיד ביניכם ותמיד תעזרו ותדאגו אחד לשני. המפגשים המשפחתיים התכופים שלנו משמחים אותנו מאוד אם בימי שישי או שבת ואם בחופשות וטיולים משותפים בארץ או בחו"ל. אנחנו נהנים לראות את הנכדים גדלים ומתפתחים ומקווים שהקשר הזה ישמר גם בעתיד.

השנה המדינה חגיגה 76 שנות עצמאות. אני נולדתי שלוש שנים לאחר הקמתה, כשהמדינה עדיין היתה בחיתוליה בכל שנותיי בעצם גדלתי במקביל למדינה. זו תקופה מעניינת ומרתקת, בה הייתי עדה להתפתחויות דרמטיות. מ 600.000 איש שהיו בארץ עם הקמתה, היום אנחנו מתקרבים ל 10 מיליון! הארץ גדלה ופרחה, ההתפתחות הטכנולוגית מדהימה ומהירה, ולנו לעיתים קשה לעמוד בקצב. אם

כילדה חיממו לי מים חמים לרחצה על פרימוס, היום יש דודי שמש, וחשמל ומים חמים בשפע בלחיצת כפתור. כילדה היינו הולכים לקנות גושי קרח גדולים כדי לשים בארון מיוחד שהיה נחשב כ"ממקרר", היום יש פריזרים, מקררים ואפילו כאלה שאומרים לך מה חסר ומה צריך לקנות. בילדותי היו מעט מאוד מכונות בארץ (רק בגיל 14 הוריי קנו מכונת) והיום הכבישים עמוסים ופקוקים ולכל משפחה יש יותר מרכב אחד.

פעם היו תורי המתנה מאוד ארוכים של שנים, לקבלת טלפון קווי, היום לכולם יש פלאפונים משוכללים והאינפורמציה נגישה ומהירה! מהאזנה לרדיו עברנו לצפיה בטלוויזיה בשחור-לבן ותחנת שידור אחת, והיום ההיצע רב וכל אחד יכול לבחור בתכנים המתאימים לו. הסופרים עמוסי מוצרים והשפע רב. וכמובן ההתפתחות הטכנולוגית והמחשבים ששינו את חיינו.

העולם מרתק ומדהים ביכולות האדם לשכלל, לפתח ולהמציא עוד ועוד דברים שמקדמים את העולם.

אני מקווה וגם בטוחה שגם העולם בו אתם תגדלו ימשיך להתקדם ולהתפתח ומסקרן אותי מאוד לדעת איך יראה העתיד.

במקביל לכל הטוב הזה הייתי גם עדה לקשיים הרבים של המדינה, קשיים שאנחנו מתמודדים איתם עד היום. אנחנו היום בעיצומה של מלחמת "חרבות ברזל" מלחמה שנכפתה עלינו ועם חיילים מדהימים שעושים הכל כדי לשמור על ביטחוננו.

לאורך השנים הייתי עדה למלחמות ומבצעים צבאיים רבים שהמדינה שלנו מתמודדת כל פעם מחדש. כשהייתי בת חמש היתה מלחמת / מבצע סיני ואחר כך הייתה מלחמת ששת הימים, ומלחמת יום כיפור, מלחמת לבנון הראשונה והשנייה וגם הרבה מאוד מבצעים צבאיים. עד היום אנחנו מתמודדים עם אותם אתגרים וקשיים. אנחנו רוצים לחיות במדינה שתתקיים פה בדו קיום, בשלום ושלווה לצד השכנים שלנו אבל בינתיים לא ככ הצלחנו בזה. אני מקווה מאוד שהדור שלך יזכה לחיות במדינה שלא תאלץ כל הזמן לשמור על גבולותיה ואפשר יהיה לחיות בה חיים טובים ושלווים!!



סבא דודו עם נמרוד והאחים בן ורומי

## מזוית אישית

**נמרוד** - נהניתי לעשות את העבודה עם סבתא ומזמן האיכות עם סבתא. נהניתי להקשיב לסיפור שלה וללמוד על בני משפחה שלא הכרתי וללמוד על סבא וסבתא שלי. כמו למשל איך הם הכירו, איפה הם גרו ומה היו המשחקים ששיחקו. אני מחכה ליום כיף עם סבתא בירושלים ובו היא תראה לי את המקומות בסיפור.

**אורה** - העבודה המשותפת עם נמרוד במסגרת התוכנית, היתה מאתגרת מאחר ובשל המרחק חלק מהשיחות נערכו בזום. עם זאת התוכנית איפשרה לנו זמן אישי והשיתוף העניק משמעות ועומק לקשר שימשך גם בעתיד.

תודה על ההזדמנות לספר, לשתף ולחוות חוויות משותפות עם נמרוד!